

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG

Postboks 2600
7734 STEINKJER

Forvaltningsplan rovvilt - høringsinnspill fra Oppdal beite- og rovviltutvalg

Viser til melding om oppstart datert 4.11.2022 av revidering av forvaltningsplan for rovvilt i region 6.

Oppdal beite- og rovviltutvalg behandlet forvaltningsplan for rovvilt i region 6 i møte 8.12.2022 sak 11/22 og har følgende innspill:

Utvalget støtter den overordna tre-delte målsettingen som ligger i eksisterende plan, samt intensjonen i gjeldende forskrift. Utvalget har fulgt utviklingen i rovvilt-situasjonen og konfliktene med beitenæringen siden begynnelsen av 1990-årene, da dette virkelig akselererte, og har flere synspunkter vedr forvaltningen av de nedsatte målene i forskrift og plan:

Kongeørn:

Bestanden av kongeørn har økt mye siden forskriften ble satt ned i 2005, bestandsmålet på 850-1200 hekkende individ er for lengst nådd. Siste status i rødlista 2021 konkluderer med en livskraftig bestand, med et anslag på 1207-1537 hekkende par(Shimmings&Øien 2015).

Erfaringene fra Oppdalsfjella er de samme; bestanden har økt voldsomt og mørketall for tap av lam på beite er store. Det er vanlig å se ørn nå, opptil flere per dag. Tidligere var det sensasjon å se ørn. Det dokumenteres lettere tap til kongeørn på innmarksbeite nede i bygda, enn oppe i fjellet der viddene er store. Havørn er også en faktor i fjella våre, det er mer og mer havørn. Tapene er vanskelig å dokumentere, ofte når en kommer på et skadested er både havørn, kongeørn og ravn samlet om kadaveret – og dokumentasjon er umulig. Det er dokumentert at havørn har tatt lam ved Sjøsetra.

Oppdal beite- og rovviltutvalg mener det må settes inn mer ressurser fra forvaltningen på å framskaffe sikre data på bestand av kongeørn og havørn, og ikke minst dokumentere tapsgrunnlaget. Oppdal beite- og rovviltutvalg ønsker fortsatt et større prosjekt på dette i fjellregionen, det ble avvist et slikt prosjekt til fordel for Rissa-prosjektet for noen år tilbake.

Jerv:

Kartene i NINA-rapport 1538 over mulige leveområder for jerv i framtid omfatter de sørlige deler av Oppdal. Kartene er en tilnærming over de områder med lavest kostnader – og oppleves som en ofring av beitebruk mot rovvilt, noe som ikke er intensjonen i forskrift eller målsetting i forvaltningsplanen. Utvalget kommenterer at jerven ser ingen grenser, og det er ingen naturlige avgrensninger i det området som er skissert. Oppdal med sin store utmarksbruk bør fortsatt være beiteprioritert område, og for å unngå konflikter og skader på beitedyr bør en buffersone legges rundt. Utvalget oppfordrer rovviltforvaltningen til å bli med ut og se områdene fra beitebrukernes premisser, det har vært gjentagende invitasjoner til det opp gjennom årene – men liten respons fra miljøforvaltningens side.

Gaupe, bjørn og ulv:

Oppdal har vært heldig å ikke hatt store skadeutfall pga disse tre store rovdyrene. Utvalget ser at gaupe utvider området sitt fra vest og litt i øst. Utvalget ønsker fortsatt Oppdal som beiteprioritert område og ikke forvaltningsområde for disse tre artene.

Lisensjakt og skadefelling

Det er utfordrende å få til en effektiv lisensjakt. Lisensfelling på jerv ble i 2022 utvidet og gjelder nå 20.august til 15.februar. For de områdene der det er villreinjakt med start 20. august er dette en god løsning der reinsjeger kan melde seg som lisensjeger og kombinere dette. Utvalget mener dette blir bra når det blir en permanent løsning der jegerne vet det i god tid før jakta starter. I år kom vedtaket rett før jakta, og det ble ikke godt nok formidlet og ga ingen uttelling.

For de områder som ikke har villreinjakt, må skadefelling fortsatt være et virkemiddel selv om det er lisensjakt, ordningen må gå parallelt både i forhold til skade på tamrein, storfe og småfe.

Lisensjakt foregår oftest som åtejakt. Der det felles jerv, legges koordinatene ut i rovbase. Dette er uheldig, da flere åtesteder blir sabotert. Er det mulig med en annen dialog-base mellom beitelagsleder, SNO og forvaltning? Basert på tillitt mellom alle parter. Utvalget føler at det er et mistillitsforhold, pga tilbakehold av noen data i dag, mens andre er tilgjengelig.

Oppdal beite- og rovviltutvalg har i flere år sendt brev til miljøforvaltningen og bedt om at restkvote fra lisensjakt blir tatt ut av forvaltningen/SNO i februar. Dette har i liten grad blitt respondert på, med påfølgende store tap av beitedyr til jerv kommende beitesesong. Utvalget mener dette må nedfelles i forvaltningsplanen: Dersom ikke kvote av store rovdyr er tatt i lisensjaktperioden så må Statens Naturoppsyn gis fullmakt og ressurser til å ta ut dyr.

Utvalget oppfordrer miljøforvaltningen til å ha tettere dialog med de interkommunale skadefellingslagene for å øke kompetansen og bistå i opplæring, drift og gjennomføring. Staten bør også regulere opp lønn til skadefellingslag, 1600 pr døgn pr deltaker er dårlig betalt i 2022.

Konfliktdependende og tapsreducerende tiltak

Oppdal og omegn er beiteprioritert område, men har likevel store tap fordi bestand av jerv og kongeørn er stor og tilstede i alle beitelag. Beitebrukerne i Oppdal har prøvd alle mulige tiltak opp gjennom 40 år med rovdyr tilstede og har følgende kommentarer:

- Tidlig nedsanking har gitt negative effekter, og forflytter bare problemet over på andre som ikke har denne muligheten. Må tas ut som ordning.
- De fleste beitelag begynner sankinga først i september nå, før var hovedsankinga mot slutten av september – beitebruken av området er dermed allerede innskrenket.
- SNO/staten må ta ut dyr som ikke er felt i lisensjakt.
- Forsinket beiteslipp gjør seg selv i fjellbygdene – beiteområder i fjellet blir ikke slept sau til før midten av juni. Kan vi da søke tilskudd her hvert år?
- Her er det meste prøvd ut, skille av sau og rovdyr er eneste som nytter.
- Norske kadaverhunder: Øke kompetansen og lønn for arbeidet. Viktig ha oppegående kadaverhunder.
- Bevisbyrden - Er et dilemma for beitenæringa- ønsker at staten tar mer ansvar.
- Beitenæringa bruker mye tid og ressurser på tilsyn, og ønsker å bli trodd på dette.

Andre økonomiske virkemidler

Forvaltningsplanen sier ingenting om erstatningsordningen for tap av husdyr og tamrein drept av fredet rovvilt. Dette er den delen av rovviltforvaltningen som skaper mest frustrasjon og mistillit. For det første at bevisbyrden er lagt på husdyreier og ikke rovvilteier, og for det andre at det tukles med

normaltapstall i beiteområdene og besetningene. Avkortingene med dårlig begrunnelse som kommer hvert år i utbetaling av erstatning gir et elendig tillitsforhold, og som medfører at beitebrukere nå ikke gidder å søke og går med økonomisk tap i stedet.

Oppdal beite- og rovviltutvalg ble opprettet i 2003 og har som hovedmål å være et overbyggende og koordinerende utvalg for beitebruk og rovviltspørsmål i bygda. Utvalget består av representanter fra beitelaga, faglaga, grunneiere og kommunestyret, representantene velges for fire år om gangen. SNO, Mattilsynet og Norske kadaverhunder har møte- og talerett i utvalget.

Oppdal beite- og rovviltutvalg har fulgt utviklingen i Oppdal vedr rovdyr-beitedyr tett i alle disse årene, og har erfaring med de ulike FKT-tiltakene som har vært prøvd – og ikke virker. Utvalget mener det forvaltningsmessig er mest riktig at Oppdal, Trollheimen, Grøvdalen og nabotraktene i sør og øst blir beiteprioritert område. Den lange beitetradisjonen i Oppdal fører til rikt biologisk mangfold og gir mange rødlistearter - dette bør vies like stor oppmerksomhet som rovdyra på rødlista. Det snakkes om tap av natur og tap av mangfold – Oppdal har mangfoldet og vil ta vare på det med aktivt landbruk i utmark framover.

Med hilsen

Ola Husa Risan – leder
Oppdal beite- og rovviltutvalg

Dokumentet er elektronisk og sendes derfor uten signatur.

Du kan svare direkte fra din digitale postkasse.